



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Compendium Totius Tractatus De S. Matrimonij  
Sacramento R. P. Thomæ Sanches E Soc. Iesv**

**Sánchez, Tomás**

**Coloniæ Agrippinæ, 1624**

21. Conditio.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-41559**

ptos dimitte[n]te vxorem ob fornicationē no-  
toriam. Secus dicendum, si sententia non præ-  
cedat, & dum fornicator est nouitius, vel cum  
solis Ordinibus minoribus, vel cum solo vo-  
to castitatis. Attamen non tenebitur redire, si  
fornicatio acciderit post sententiam, & ante  
mutationem status: & non est restituendus v-  
xori. Innocens tamen postea adulterans po-  
test repetere prius adulterantem, vt sibi re-  
concilietur, *ib. nu. 34. 35. & 36.*

4 Compensatio non datur inter adulteriū  
carnale vnius coniugis, & spirituale alterius,  
quoad diuortium, nec inter spirituale vtrius-  
que coniugis, *l. 10. disp. 16. nu. 3. & 4.*

*Concilium.*

1 Concilium negans in aliquo casu dispen-  
sationem, si Pontifex dispenset absque causa  
nova vrgentissima, peccat mortaliter, sed te-  
net dispensatio, *lib. 3. disp. 45. nu. 3.*

2 Concilio potest derogari sine specifica  
mentionē, quando in casu speciali contra  
Concilij decretum dispensatur, *lib. 8. disp. 35.  
nu. 17.*

*Conditio.*

1 Conditio dotis soluendæ non censetur  
remissa per copulam habitam post sponsalia,  
quoad solutionem dotis. Secus, quoad expe-  
ctationem euentus conditionis ad purifi can-  
dum matrimonium, *lib. 1. disp. 26. num. 13.*

2 Conditio obligans ad nuptias, & eas pro-  
hibens, & aliæ, quas iure reijcit, reijciuntur  
etiam

etiam in foro conscientia, & capitur legatum  
contra expressam testatoris voluntatem, *lib. 1.*  
*disp. 33. nu. 2. & disp. 34. nu. 1.*

3. Condicio consistens in lucro non acqui-  
rendo, interposita ab ipsis contrahentibus, ir-  
rita est (vt promitto tibi centum, si mecum  
contraxeris) secus, quando cessat turpitudinis  
præsumptio, & fit causa dotis, vel donationis  
in præmium dotis receptæ, vel in iuuentutis,  
aut nobilitatis compensationem. Et in dubio  
semper præsumenda est causa honesta, *l. 1. disp.*  
*33. nu. 3. 4. & 5.*

4. Condicio apposita non à contrahentibus,  
sed ab alio (vt, lego tibi, si tale matrimonium  
interis) valet, nõ tantum facta per modum con-  
ditionis, sed per viam modi, vt. Instituto Ti-  
tium hæredem, vt ducat Mariam, vel vt ducat  
aliquam de familia: nomine familiae intelligitur  
persona in gradu permissio à iure canonico,  
quamuis obtineri possit dispensatio, *lib. 1. disp.*  
*33. à nu. 6. vsque ad 9.*

5. Condicio contrahendi cum aliqua per-  
sona illegitima, non valet, aut si persona indi-  
gna est nuptijs. Quando verò apponitur con-  
ditio viduæ, vt nubat indigno, tunc non rej-  
citur talis conditio omnino, sed quamuis non  
teneatur illi nubere, tenetur ab alijs nuptijs  
abstinere, vt non amittat legatum, *lib. 1. disp. 33.*  
*nu. 10. 11. & 12.*

6. Condicio apposita virgini, vt nubat Ti-  
tio, censetur impleta, vt non amittat legatum,  
si alte-

si alteri nubat ex consensu paterno, *li. 1. disp. 33. num. 3.*

7 Iustus contrahere cum persona nobili, ducens nobilem primâ vice, & deinde viduus effectus ignobilem ducens, amittit legatum, vel hæreditatem, *t. 1. disp. 33. n. 14.*

8 Iustus aliquam ducere, renuens primo, & postea annuens, amittit legatum, vel maiora- tum, si conditio priuat ipso iure nolentem parere conditioni; secus, si non priuat. Minor tamen potest uti beneficio restitutionis in integrum, *lib. 1. disp. 33. nu. 15.*

9 Si grauat, vel iustus aliquâ ducere, iam illam duxerat, vel quanto tempore expectandus sit, ut conditioni pareat: non resoluit Doctor, *lib. 1. disp. 53. nu. 16.*

10 Iustus ducere Mariam, primò aliam ducens, & viduus effectus, volens Mariam ducere, non amittit legatum, vel hæreditatem. Idè dicendum de iusto ingredi religionem, & primò ducente vxorem, *lib. 1. disp. 33. nu. 17.*

11 Iustus aliquam ducere, volens ille, illa renuens, & postea annuens, & tunc ille renuens illam ducere, non perdit legatum. Si vxorem aliam duxit, vel obtinet iam legatum, vel si non obtinet, est legatum, non quantitatis, sed speciei. Secus dicendum, si altero mortuo non est copulatus, nec obtinet legatū, & est quantitatis, *lib. 1. disp. 33. nu. 18.*

12 Iustus cum aliqua contrahere pœna amissionis legari, vel hæreditatis, non amittit eam,

eam,

eam si absque culpa ipsius conditio deficit, vel quia renuit, vel prius obiit, quam ille in mora constitutus sit. Idem dicendum, quando illa primo alij nubit, & vidua facta vult contrahere. Et hoc intelligitur, quando ista conditio ponitur in vltima voluntate: secus, quando in contractu irrevocabili. Qualis autem modus seruandus, quando fœmina datâ operâ latitat? Non explicat Doctor, *lib. 1. disp. 33. num. 19. 20. & 21.*

13 Quando testator dicit, lego Mariæ, si Titius eam ducat, debetur legatum Mariæ, si per ipsam non stat, si intuitu eius, vel favore testator voluerit contrahi matrimonium. Secus, si favore alterius, *lib. 1. disp. 33. nu. 22.*

14 Si conditio mixta absque neutrius culpa deficiat, vt si Maria instituta, vel legataria, eâ lege, vt Titio nubat, antequam in mora sit, obiit, vel ipse Titius, omnino legatum perit, vel institutio, nisi sit favore alimentorum, libertatis, causæ piæ. Vel si conditio partim impleta sit, & si est in primogenijs, & hoc ex præsumpta testatoris voluntate; vel quando contrahendi præceptum conditionis naturam induit. Secus, si modi: quî modus mixtus, si deficiat culpa eius, qui tenebatur implere, non habetur pro impleto. Secus, si culpa eius, in cuius persona implendus erat, *lib. 1. disp. 33. numer. 24 & 25.*

15 Quando conditio mixta deficit testatoris facta, vt si leget Ecclesiæ, si in ea sepeliatur, morien-

moriēdo testatur excommunicatus, ob quod in loco sacro sepeliri non potuit, habetur pro impleta, *lib. 1. disp. 33. nu. 26.*

16 Condicio non impedita à contrahentibus, sed à quodam tertio, qui v.g. matrimoniū impedit, censetur non impleta. Secus dicendum in maioratibus, vel si impediens solvendo interesse non sit, vel si iuste impediatur, vel si impediatur à tertio, cuius consensus requiritur, *lib. 1. disp. 33. nu. 27.*

17 Condicio abstinendi à matrimonio contractui adiecta, non rejicitur, sed vitiat contractum, ac irritum reddit, *lib. 1. disp. 34. num. 2.* Rejicitur tamen ab hæreditate, vel legato absolute, & habetur pro non scripta, non solum quoad primas, sed etiam quoad secundas nuptias, etiam contra expressam testatoris voluntatem & intentionem, *lib. 1. disp. 34. num. 1. §. 3.*

18 Condicio à filijs procreandis auertens, profus rejicitur, ut, si non habuerit filios, vel si sine liberis mariatur. Item rejicitur, quando extraneo legantur centum, si virgo non nupserit. Idem dicendum, si testator dicat. *Lego Titia, si non nupserit, centum, ut det Titio, siue nubat. siue non, recipiet legatum, & restituet Titio.* Idem dicendum de conditione nuptias prohibente adiecta legato relicto patri, tutori, curatori, vel amico ita coniuncto cum persona, quæ abstinere debet à nuptijs, ut probabile sit fore, ut ea abstineat, ne legatarius

ruius

rius amittat legatum illud. Si autem legatum relinquatur Titia, & extraneo, si non nupserit Titia, rejicitur conditio pro parte Titia debita, & valebit pro parte extraneo relicta, & ita nubenti Titia, nec illa, *lib. 1. disp. 34. nu. 7. 8. 9. & 10.*

19 Conditio retrahens ab ingressu religionis valida est. Unde si legentur Titio ducenta, si uxorem duxerit, centum verò, si religionem ingrediatur, ingrediens in religionem solum centum consequitur. Et licet minus legare religionem ingredienti, & plus manentibus in seculo ratione familiae conseruationis. Item licet adijcitur conditio, ne clericus religiosus succedat in maioratu, *lib. 1. disp. 34. num. 11. 12. 13. & 14.*

20 Conditio ad religionem inuitans, v.g. si ad religionem transeat, valida est, vel si fiat Sacerdos. Secus dicendum de conditione viuendi continenter, valida tamen erit conditio, v.g. si castè & honestè viuat: & ingrediens religionem bonâ fide, si exeat iustâ causâ in anno nouitiatus, consequitur legatum tali conditione relicto. Secus, si malâ fide ingressus est, vel exiit sine causa, *lib. 1. disput. 34. nu. 15. 16. & 17.*

21 Conditio non contrahendi matrimoniû, nisi consensu tertij, vel talis personæ, etiam rejicitur à legato absolutè. Unde non valet conditio, quâ pater filium grauat in legato ultra legitimam, ne absque consensu matris, vel  
aliqu-

alicuius propinqui uxorem ducat. Idem de conditione in legato adiecta, ne uxorem ducat absque patris consensu. Idem dicendum, si aliquis leget illi ceterum, qui puellam violavit, si de consensu patris illam ducat, *lib. 1. disp. 34. à n. 18. vsque ad 23.*

22. Condicio incundi matrimonium cum consilio talis personæ, non rejicitur à legato, sed valet, exceptis casibus, in quibus est necessarium sequi cōsiliū, vel quandò est magnum periculum in cōsiliij requisitione ratione libertatis matrimonij, vel quandò, qui daturus est, consilium, est absens, & est periculū in mora. Quod non tenet, quandò requiritur consensus, vel quando is, cuius consilium requirebatur, obiit viuo testatore, *lib. 1. disp. 34. à n. 24. vsque ad 27.*

23. Condicio adiecta legato, v. g. si Titia nō nupserit, habeat post mortem suam centum, non tantum rejicitur, sed etiam tempus. Secus si apponatur aliud tempus, siue certum, siue incertum. vt post biennium, *ib. n. 28.*

24. Condicio nuptias prohibens, quamvis rejiciatur virgini adiecta in legato admittitur in vidua, & nomine viduæ intelligitur, quæ matrimonium consummauit, nō autem alias corrupta. Et eadem conditio valet in viduo, *l. 1. disp. 34. à n. 29. vsque ad 31.*

25. Condicio nubendi, arbitrato alicuius imposita viduæ, valet. Et si non vult arbitrari, vel viuo testatore arbitraturus moriatur, & vidua

non



non fuit in mora petendi consensum, admittetur ad legatum, & si iniuste arbitretur, potest recurrere ad iudicem, *lib. 1. disp. 34. nu. 32.*

26 Condicio non contrahendi matrimonium, imposita impotentibus, & eunuchis, valet. Secus in muliere sterili. Item valet condicio prohibens nuptias favore causæ piæ, *lib. 1. disp. 34. n. 33. & 34.*

17 Condicio nuptias impediens, non perpetua, sed ad tempus, vel respectu solum aliquarum personarum, valida est, v. g. Titia non nubente ante 25. annum: & si tempus fuerit nimium, iudex arbitrabitur. Idem dicendum de conditione, si Titia nupta non erit: vel si non contrahat in tali oppido, si extra illud modo potest contrahere, vel si non nupsit Caio, Titio, & Sempronio, vel cum ignobili descendente à Judæis, vel Saracenis. Satis tamen est nobilitas ex sola paterna linea, vel ex privilegio concessa. Item iustus non contrahere cum Judæis, intelligitur non solum de primo sed de secundo, & tertio matrimonio valido, etiam non consummatio: secus de non valido, *lib. 1. disp. 34. à nu. 35. usque ad 42.*

28 Condicio tacite subintellecta non reddit actum conditionalem, *lib. 1. disp. 67. nu. 3.* Item condicio mente retenta nihil operatur in contractibus, *lib. 1. disp. 65. num. 1.* Vtrum condicio retinendi proprium, aduersetur substantiæ professionis, & eam irritet? Non resoluit Doctor, *lib. 5. disp. 9. nu. 14.*

29 Con.

29 Conditiones, quæ admittuntur, & reijciuntur in matrimonio, admittuntur, & reijciuntur in sponsalibus. Item in matrimonio aliquid adijci potest quintupliciter, primò tanquam tempus, secundò, vt modus, tertio per modum causæ; quartò per modum demonstrationis, quinto per modum conditionis, *lib. 5. disp. 1. nu. 1. & 2.*

30 Conditiones, quædam sunt generales, quæ insunt, licet non exprimantur; aliæ speciales. Quædam harum sunt intrinsecæ, quæ matrimonio ex necessitate eueniunt, aliæ extrinsecæ. Harum aliæ sunt necessariò euenturæ, aliæ impossibiles, aliæ contingentes, & possibiles. Harum aliæ sunt honestæ, aliæ turpes, aliæ indifferentes, seu omninò impertinentes. Ex turpibus quædam sunt contra substantiam, & bona matrimonij, aliæ verò minime, *lib. 5. disp. 1. nu. 3.*

31 Quando constat de intentione apponētis conditionem, illi standum est. In dubio autem huius intentionis, statur præsumptioni fori externi. Et quando est præsumptio iuris, transfertur onus probandi in aduersarium, *lib. 5. d. 1. nu. 4.*

32 Matrimonium conditionem non recipit; bene tamen eius consensus; admittit enim conditiones generales, quæ in omni contractu intelliguntur, taciteque insunt, vt, si vixerimus, si tu quoque consenseris, *lib. 5. disp. 1. nu. 5. & 6.*

33 *Conditio.* Si Deo placuerit, vel si Deus voluerit, non suspendit, nec reddit cōtractum conditionalem, si intelligatur de volūtate beneplaciti, quā Deus omnia, aut vult, aut permittit: Secus dicendum, si intelligatur de volūtate approbatiua, quā Deus approbat omnia, quæ fuerint iuxta eius beneplacitum, *li. 5. disp. 1. nu. 11.*

34 *Conditio.* (Si Ecclesiæ placuerit) est vera conditio, & subsistente impedimento suspendit consensum, donec constet, Ecclesiam approbare, factā indagine, *lib. 5. disp. 1. nu. 12.*

35 *Conditiones intrinsecæ,* quæ necessariò insunt in matrimonio, & absque quibus matrimonium consistere non potest, non reddūt matrimonium conditionale; vt (si non fueris consanguinea, vel affinis.) Et quamuis hæc conditio (si non es consanguinea) non reddat matrimonium conditionale, operabitur tamen, vt sciens contrahens cum consanguinea sub ea conditione, minimè incurrat excommunicationem Clementinæ vnice de consanguinitate, *lib. 5. disp. 1. nu. 13. & 14.*

36 *Conditio extrinseca* necessariò euentura; vt (si cras sol orietur) non suspendit matrimonium, si contrahentes putabant, conditionem esse necessariam; secus, si contingenter esse putabant, vel quandò conditio est necessaria in se, respectu verò nostri contingens. Item non suspendit, quandò conditio necessaria habet diem incertum, siue certū, vt (si cras

(sol oriatur, vel si Titius morietur;) secus, quando prædicta conditio apponitur, non ut conditio, sed ut temporis præfinitio. Item non suspendit matrimonium conditio (si Antichristus nasceretur, aut condemnabitur,) *lib. 5. disp. 2. à nu. 2. vsque ad 7.*

37 Conditio impossibilis reputata possibilis à contrahentibus non rejicitur à matrimonio, vel sponsalibus, sed suum sortitur effectum in utroque foro, non suspendens contractum, sed irritans statim. Et quamvis conditio imprudenter existimata possibilis, non vitiet in foro externo, vitiat tamen in foro conscientia, *lib. 3. disp. 3. n. 8. 9. & 10.*

38 Ut conditio impossibilis habeatur pro non adiecta, ultra cognitionem impossibilitatis conditionis exigitur etiam, ut contrahentes conscij sint constitutionis capitis finalis de conditionibus appositis, statuentis eam conditionem haberi pro non adiecta, & ceteri purum matrimonium. Et oportet, ut ambo contrahentes sciant talem conditionem esse impossibilem, & ius statuens habere pro non adiecta. Unde mortaliter loquendo non eueniet casus, in quo etiã in foro externo iudicetur validum matrimonium contractum sub conditione impossibili, *l. 5. disp. 3. à n. 11. vsque ad 14.*

39 Conditio impossibilis habetur pro non adiecta, quando dubia est contrahentium intentio, an animo cõsentiendi, vel potius irritandi eam conditionem apposuerint? Si verò

constet ex coniecturis, conditionem impossibilem ioco appositam esse, & absque animo contrahendi, tunc vitiatur matrimonium. v.g. quando sic contrahens expressit, nolle se aliter consentire, nisi eueniente eâ conditione; & magna est disparitas contrahentium, *lib. 5. disp. 3. m. 15. 16. & 17.*

40 Fideles, dum sacramenta recipiunt, consentur ea recipere iuxta Ecclesiæ intentionem, & dum contractum incunt matrimonij, & norunt conditionem esse impossibilem, eamque reijci ab Ecclesia, & pro non adiecta haberi, sed præsumere consensum purum, & absolutum: videntur velle purè contrahere iuxta intentionem Ecclesiæ, & vt ipsa Ecclesia præsumit, & iudicat tale matrimonium, nisi aliter explicent suam intentionem: & caput finale de consang. non solum habet locum in foro externo: sed etiam in interno, & contrahentes consanguinei matrimonium sub conditione impossibili: vt (si digito cælum tetigeris) non incurrunt excommunicationem Clementinæ vnicæ de consang. & affinit. quando illi contrahunt solum in euentum eius conditionis, & non alias: secus, quando volunt contrahere secundum dispositionem iuris. Et idem dicendum de conditione turpi. Et sacerdos ducens viduam sub conditione impossibili, est irregularis, quando fuit conscius eam reijci, & conformiter constitutioni Ecclesiæ, id matrimonium celebrat: secus quando fuit ignarus, v.

non conformiter illi constitutioni contraxit,  
*lib. 5. disp. 3. à nu. 18. vsque ad 23.*

41. Conditiō impossibilis appōsita de præsenti, vel de præsente, reijcitur, & habetur pro non adiecta, & quando conditiō partim est possibilis, & partim impossibilis, reijcienda quatenus impossibilis, & adimplenda quatenus possibilis: *lib. 5. disp. 4. nu. 2. 3. & 4.*

42. Conditiō iure impossibilis reijcitur à matrimonio, & habetur pro non adiecta, si referatur ad ius præsens: secus si ad ius futurum, vt (contraho tecum, si aliquando licebit inter consanguineos inire matrimonium, vel: si hoc anno liceat id, quod modo est iure prohibitum) quod intelligit Doctor de iure humano. Reijcitur etiam, quando est certum, & manifestum, conditionem esse contra ius, vel naturam impossibilem: secus, si id sub iudice sit: vnde contrahens cum consanguinea eadem conditione, (si licet cum consanguinea contrahere) incurrit excommunicationem Clem. *prima de consang. & affin.* si nouit esse impossibilem de iure, & vult contrahere conformiter iuris dispositioni: secus, si nolint hi consanguinei contrahere, nisi in euentum conditionis, *lib. 5. disp. 4. nu. 5. vsque ad 10.*

43. Conditiō de facto impossibilis, quando non est talis respectu aliorum, sed solum respectu illius personæ, cui proponitur implenda, non reijcitur, sed habet effectum suspendendi, vt si dicatur pauperi, (si dederis centum mille

in dotem) secus, quando est impossibilis etiam respectu aliorum, vt (si dederis montem aureum, aut vnum regnum, aut imperium,) *lib. 5. disp. 4. n. 12. 13. & 14.*

44. Conditio quæ naturâ suâ possibilis est, at ex accidenti, vel lapsu temporis impossibilis, non reijcitur à matrimonio; sed si vera est, valebit matrimonium, si falsa, vitiabitur; vt (contraho tecum, si es virgo) tamen reijcitur conditio (si filia tua viuit) casu quo nunquam habuisset filiam, *l. 5. disp. 4. à nu. 15. vsque ad 18.*

45. Conditio impossibilis contraria substantiæ matrimonij, nō reijcitur, sed annullat matrimonium: vt (contraho tecum, si veneris ad exequias meas, vel si non ascenderis Capitolium) *l. 5. disp. 4. n. 19.*

46. Conditio (si Papa, vel Princeps dispensauerit) est impossibilis, quando non solet in talibus dispensare: secus, quando cum causa solet, Et nomine Principis, non solum intelligitur supremis, sed inferior, & talis promissio matrimonij sub tali conditione obligat, si adsit iusta causa, & solitus est dispensare. Secus, quando deest causa, & Pontifex non solet. Et est probabile, non obligare promissionem, quando impedimentum est solum impediēs, per solum Pontificem dispensabile, & contrahentes sub conditione (si Papa dispensauerit) nullo modo peccant, nec incurrunt excommunicationem Clementinæ vnicae *de consang.* Et quod dictum est de his, qui se obligant sub  
ista

ista conditione ad matrimonium, dicendum est etiam de quacumque conditione dependenti à voluntate Principis circa alios contractus. Quando verò consanguinei promittunt, non expressâ conditione (si Papa, &c.) promissio non obligat: secus, quando iam de dispensatione tractant, vel quando sic impediti contrahunt per verba de præsentibus sub ista conditione (si Papa dispensauerit) licet sint in secundo gradu consanguinitatis, & Papa difficile dispenset. Item promissio facta inter impeditos sub conditione (si Papa, &c.) ante impletam conditionem non obligat, vt sponsalia: secus dicendum post euentum conditionis. Idem dicendum de fidei promittente matrimonium infideli (si conuerteretur, *lib. 5. disp. 5. à nu. 2. vsque ad 31.*

47 Condicio (si Patri placuerit) in dubio non est de præterito, sed de futuro, & si adiungatur matrimonio, quâdo est de præsentibus, aut præterito, est validum ea impleta, licet contractantes ignorent implementum, & credant, parentibus displicere, casu quòd eis placeat, licet virtualiter, vt, si tunc essent dormientes, & placuerat eis, & si tunc non placeat, nõ sufficit postea placere, *l. 5. disp. 7. à n. 1. vsque ad 5.*

48 Si condicio sit de præterito, vt (si Patri placuit) & in tẽpore præterito aliquando placuit, & aliquando displicuit, standum est posteriori voluntate, & si illa fuit complacentiæ, valet, secus, si fuit displicentiæ, *l. 5. disp. 7. n. 6.*



49 Condicio apposita de futuro, vt (si patri placebit, vel placuerit) & pater prius dissentiat, & post consentiat, verificatur de primo consensu patris, siue dissensu. Et sufficit taciturnitas patris, vt censeatur impleta conditio. Secus, si conditio sit, (si pater dicat se consentire) & si pater iam obierat, & sciebant mortē, habetur conditio tanquam non adiecta, si verò eam ignorabant, validum est matrimoniū sub illa contractum, *lib. 5. dispus. 7. num. 9. 12. 13. & 19.*

50 Conditio honesta, & possibilis adiecta matrimonio de præterito. vel præsentī, non illud vitiat, nec suspendit. De futuro verò suspendit adiecta in ipso actu contrahendi matrimonium; secus si ex interuallo, iam inito matrimonio, vel si mutuo consensu apponatur. Secus dicendum in sponsalibus, vel alijs contractibus, qui mutuo consensu ponuntur, & destruuntur, *lib. 5. disp. 6. n. 1. 2. 3. & 4.*

51 Conditio de futuro, siue referatur ad arbitrium alterius, siue non, suspendit matrimonium, v. g. (contraho tecum, si pater consenserit, vel si tantam dotem dederis) quando est causa iusta dandi, vt si sit disparitas inter contrahentes: aliàs est conditio turpis, siue arbitrium referatur ad extraneum, siue ad illum, in cuius potestate est contrahens. Et quamuis conditio honesta suspendat tam matrimoniū, quam sponsalia vsque ad conditionis euentū, non potest tamen alter, antequam conditio desit.

deficiat, recedere à sponſione, *lib. 5. diſp. 6. nu. 5. 6. 7. & 8.*

52 Quando vterque coniux eſt habilis, & contrahit per verba de præſenti ſub conditione honeſta, vt (ſi pater voluerit, vel dotē dederis) adueniente conditione conſurgit verū matrimonium abſque nouo conſenſu, nec requiritur, vt coniuges ſciant conditionem extiſſe. Idem dicendum de contrahentibus inhabilibus ſub conditione (ſi Papa diſpenſauerit) adueniente diſpenſatione, *lib. 5. diſp. 8. à n. 3. vſque ad 11.*

53 Quando quis duas fœminas duxit de præſenti ſub conditione honeſta, ea ſimul impleta, neutrum matrimoniū valet, ſi verò conditio non ſimul impleatur, præualebit matrimonium, cuius conditio prius impletur. Quando autem ſunt ſponſalia cōtracta cum duabus ſub prædicta conditione, ſiue prius, ſiue ſimul impleatur conditio, primum non manet validum, vnde ex illo nō orietur publica honeſtas. Teneatur tamen expectare euentum conditionis primi contractus, & eueniente tenetur ad illum, licet ſimul vtraque conditio eueniat nō ratione ſponſalium, ſed promiſſionis, quæ eſt irreuocabilis per ſecundam promiſſionem, *li. 5. diſp. 8. à n. 12. vſque ad 19.*

54 Matrimonium contractum de præſenti coram parochō, & teſtibus, ſub conditione de futuro, poſt Trid. h̄c validum impletâ conditione: & non requiritur, quòd conditio ſit im-

pleta coram parochio. Etiam non requiritur, quòd parochus, & testes videant dispensationem, quâ contrahunt consanguinei, vel mandatum procuratoris. Idem dicendum, si pendenti conditione se cognoscant affectu uxorio, *lib. 5. disp. 8. à nu. 20. vsque ad 25.*

55 Condicio contraria substantiæ matrimonij, aut bonis eius, illud irritum reddit, etiam stâdo in iure naturali. Intelligitur primò, quâdo condicio adiecta aduersatur præsentì matrimonio: secus, si alij matrimonio aduersetur. Secundò, quândò condicio est de futuro, secus, quândò est de præsentì, vel de præterito, dempto vno casu, v. g. quândò condicio de præsentì, vel de præterito, tangit, vel efficit matrimonium in futurum, vt (contraho tecû, si inuenisti, vel habes venena sterilitatis ad vitendû in matrimonio) tûc eû vitiabit. Tertio, siue adijciens conditionem contrariã matrimonio principaliter id intendat, vt sequatur aliqui contra matrimonij substantiã, siue non, *Quartò*, siue cõditiones adijciãtur suspensiuè, siue in vim obligationis. *Quintò*, si ea condicio sit impossibilis, adhuc vitiat matrimonium, licet aliàs rejiciatur. Vnde hæc condicio (si aduiterandû tradideris) vitiat matrimonium. Idẽ dicendum (si prole neces, aut mutiles, aut mancam reddas, aut oculos eruas) Secus dicendum de conditione (si prolem à nobis semper abijciamus, & alendam exponamus) *lib. 5. disp. 9. à n. 3. vsque ad 13.*

56 Conditio contraria bonis matrimonij, quamuis sit honesta, illud viciat, v. g. conditio de seruanda castitate, faciēdi votum, nunquā petendi, vel reddendi debitum. Item cohabitandi simul nunquam: secus, si fuerit ad tēpus. Item viciat matrimonium pactum, vel conditio abstinendi à copula diebus certis, vt sextis ferijs, vel alio tempore vltra bimestre præfinitum à iure post initum matrimonium. Secus dicendum de conditione, v. g. vt liceat ingredi religionem ante consummationem matrimonij, vel post ex communi consensu: annullabit, si conditio sit, vt ambo, vel alter teneatur ingredi religionem, siue ante, siue post cōsummationem matrimonij, *lib. 5. tota disp. 10.*

57 Conditio (vt alter coniux non teneatur reddere, quoties alteri non licet exigere) est contra matrimonij substantiam. Secus dicendum de conditione, (vt possit cōiux debitum negare, quoties alter caret iure iustitiæ ad petendum) vt adulter, *lib. 5. disp. 11. n. 1. 2. & 3.*

58 Matrimonium contractum inter Iudeos sub conditione (vt possint dare libellum repudij) est nullum. Idem dicendum de infideli cōtrahente secūdum ritum suum, (vt habeat tot vxores, quot possit alere) quādo id deducit in pactum: secus, si non deducit, nec habet animum dandi libellum repudij, licet non habeat intentionem seruandi alia bona, *lib. 5. disp. 12. à nu. 1. vsque ad 5.*

59 Quādo cōditio apponitur cōtraria sub-

E 6

stantia.

stantiæ matrimonij ab altero tantum contrahente, nec sunt sponsalia, nec matrimonium, vt videtur probabilius Doctori, *l. 6. d. 13. nu. 5.*

60 Conditio turpis non contraria substantiæ matrimonij, nec eius bonis, habetur pro non adiecta (vt, *contraho tecum, si furtum admiseris*) incitat enim ad peccandum: & vt reijciatur, oportet vtrique contrahenti constare, conditionem esse turpem, & iure reijci. Non reijcitur tamen, quando est de præterito, vel præfenti, supponens iam factum, & non faciendum: & quando ex alijs coniecturis colligitur contraria voluntas, *l. 5. disp. 15. à n. 1. vsque ad 7.*

61 Conditio (*si mecum concubueris, contraham tecum*) reijcitur tanquam turpis, si intelligatur de concubitu turpi, & manent sponsalia absoluta, & si de concubitu licito, suspēdit matrimonium ad euentum eius, *lib. 5. disp. 16. nu. 3. & 4.*

62 Conditio (*contraham tecum, si te virginem inuenero*) si intelligatur per aspectū matronarum, vel aliam iustam indaginem, non reijcitur: secus, si intelligatur per cōcubitum. Item conditio (*si mihi in primo cōcubitu placueris*) reijcitur: & si quis dicat (*contraham tecum, vel dabo tibi centum, si mecum coieris*) nō erunt sponsalia, nec matrimonium, sequuta copula, nec per eam videtur recessum à conditione, *lib. 5. disp. 16. à n. 5. vsque ad 9.*

64 Cōditiones impertinētes (vt si *nauis ex Asia venerit, vel Antichristus nascetur, vel si nō*  
ex cē.

excaeca, muta, cocles, leprosa, ) non reijciuntur, sed suspendunt matrimonium ad eorum euentum, *libr. 5. disputat. 18. numer. 1. usque ad 4.*

64 Conditiones turpes, & impossibiles, sicut reijciuntur à matrimonio, ita etiam reijciuntur à sponsalibus, & vitiantur sponsalia, sicut vitiatum matrimonium per conditionē contrariam substantiæ matrimonij, quando conditio contraria ponitur tanquam implenda post matrimonium. Secus dicendum, quando ante (vt, *contraham tecum, nisi ante initū matrimonium aliam ditiozem, aut pulchriorem inuenero.*) Item conditio contra matrimonij fidem (vt, *si ante matrimonium forniceris*) non vitiat sponsalia; secus de conditione aduersa bono prolis (vt, *si ante matrimonium venena, quibus sterilis efficiaris, sumas,*) *libr. 5. disputat. 17. num. 1. 2. & 3. & libr. 5. disput. 14. num. 3.*

*Confessarius.*

1 Quoties ignorantia est vincibilis, & culpabilis lethaliter cuiuscumque iuris, vel facti sit, non potest confessarius dissimulare, quamuis admonitio non sit profutura, & quodcunque scandalum pœnitentis sequatur; & tenetur admonere. Et ignorantia, quæ in vno culpabilis est, in alio est inuincibilis. Et quando pœnitens fatetur se deliquisse in modo cōtraheudi, eò quod matrimonium est nullum, & nullitatem inuincibiliter ignoret, debet se habere